

Integrované systémy v budovách - Facility management v objektu budov

Název práce v angličtině

Bc. Martin Sedlář

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

*** nescannované zadání str. 1 ***

*** nescannované zadání str. 2 ***

ABSTRAKT

Abstrakt česky

Klíčová slova:

ABSTRACT

Abstrakt ve světovém jazyce

Keywords:

Poděkování, motto

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 SYSTÉMY TECHNIKY PROSTŘEDÍ	10
1.1 PARAMETRY VNITŘNÍHO MIKROKLIMATU.....	10
1.1.1 Teplota.....	10
1.1.2 Operativní teplota.....	10
1.1.3 Vlhkost vzduchu.....	11
1.1.4 Tlak vzduchu.....	12
1.2 PROUDĚNÍ VZDUCHU.....	12
1.3 TEPELNÁ POHODA.....	13
1.3.1 Index PMV.....	13
1.3.2 Parametr PPD.....	14
1.4 OPTIMÁLNÍ TEPELNÉ PODMÍNKY.....	15
2 FACILITY MANAGEMENT	17
2.1 HISTORIE FACILITY MANAGEMENTU.....	17
2.2 EFMS.....	18
2.3 SOUČASNÝ VÝVOJ POŽADAVKŮ NA FACILITY MANAGEMENT.....	19
2.4 KONKRÉTNÍ CÍLE FACILITY MANAGEMENTU.....	19
2.4.1 Synergie 3P.....	20
3 MONITOROVANÉ PROVOZNÍ VELIČINY	21
3.1 MONITOROVÁNÍ TEPLoty.....	21
II PRAKTICKÁ ČÁST	22
ZÁVĚR	23
ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ	24
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	25
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	26
SEZNAM OBRÁZKŮ	27
SEZNAM TABULEK	28
SEZNAM PŘÍLOH	29

ÚVOD

text

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SYSTÉMY TECHNIKY PROSTŘEDÍ

Systémy techniky prostředí jsou dnes nedílnou součástí všech moderních budov. Systém jako celek je z pravidla složen z menších dílčích částí, které spolu navzájem souvisí a komunikují. Dohromady pak tvoří soustavu, která vytváří mikroklima budovy a tím, více či méně zabezpečuje tepelnou pohodu osob, které budovu obývají. Další, neméně významnou rolí systémů techniky řízení prostředí by měla být úspora energie, při které by měl velkou měrou napomáhat i dobře zvolený typ Facility managementu, který napomáhá řízení, zobrazuje statistiky a dostupná data.

1.1 Parametry vnitřního mikroklimatu

1.1.1 Teplota

Teplota je základní fyzikální veličinou soustavy SI a její jednotkou je stupeň kelvina [°K]. Zároveň je to jedna ze základních veličin, podle kterých určujeme kvalitu klimatu budovy.

1.1.2 Operativní teplota

Můžeme definovat jako jednotná teplota uzavřeného černého prostoru, ve kterém by tělo sdílelo radiací a konvekcí stejně tepla, jako ve skutečném teplotně nehomogenním prostředí. Při známé střední radiační teplotě, a teplotě vzduchu se určí vztah:

$$t_0 = A \cdot t_a + (1 + A)t_r$$

kde:

t_0 [°C]	je střední operativní teplota
A [-]	tabulková hodnota závislá na rychlosti proudění vzduchu
t_a [°C]	teplota vzduchu
t_r [°C]	střední radiační teplota

V_a [m/s]	0,20	0,30	0,40	0,80	1,00
A [-]	0,50	0,60	0,65	0,70	1,00

Tabulka 1 – Závislost součinitele A na rychlosti proudění vzduchu v prostoru

1.1.3 Vlhkost vzduchu

Vzduch a vlhkost jsou velmi úzce spojeny. Vlhkost je základní vlastností vzduchu. Vlhkost udává hodnotu množství vody v plynném stavu, které je obsaženo v daném množství vzduchu.

Pro 1. kg vlhkého vzduchu můžeme psát stavovou rovnici:

$$p = \frac{R}{m} \rho T$$

kde:

$p [Pa]$	celkový tlak vzduchu
$T [^{\circ}K]$	termodynamická teplota
$\rho \left[\frac{kg}{m^3} \right]$	hustota vlhkého vzduchu
$m \left[\frac{kg}{kmol} \right]$	střední molární hmotnost vlhkého vzduchu
$R \left[\frac{J}{kmol \cdot K} \right]$	universální plynová konstanta (8 314,3 J/kmol · K)

Vlhkost absolutní:

Též označována jako měrná vlhkost. Tato veličina nám vyjadřuje hmotnost vodní páry obsažené v jednotce objemu vzduchu. Nejčastěji pak v gramech vodní páry na kilogram suchého vzduchu [g/kg]

Vlhkost relativní:

Tato veličina, udávaná poměr mezi hodnotou okamžitého množství vodní páry obsažené ve vzduchu a množství par, které by mělo dané množství vzduchu obsahovat při plném nasycení. Jednotkou je procento [%].

Stav relativní vlhkosti se dle doporučení udržuje v rozmezí $30\% > \varphi_i > 70\%$, optimální hodnotou je pak hodnota $\varphi_i = 50\%$.

V případě nadměrné relativní vlhkosti se zvyšuje riziko vzniku plísní, při nízké relativní vlhkosti se pak zvyšuje prašnost prostředí.

Zvyšující se relativní vlhkost ve spojení s vyšší teplotou vede k mokrému odpařování, proto by mělo být mikroklima upravováno tak, aby se se vzrůstající teplotou snižovala relativní vlhkost vzduchu.

1.1.4 Tlak vzduchu

Jedná se o hodnotu atmosférické tlakové síly. Atmosférický tlak se mění s výškou nad mořem a to tak, že u hladiny moře jeho hodnotak kulminuje a se vzrůstající výškou se snižuje. Nulový tlak pak nazýváme vakuem. V případě atmosférického tlaku se nejčastěji používají jednotky kilopascal [kPa].

1.2 Proudění vzduchu

Proudění vzduchu v místnosti se velkou měrou podílí na pocitu tepelné pohody člověka. V budovách administrativního typu, neboli v místnostech, kde je práce vykonávána lehká sedavá práce by neměla být hodnota rychlosti proudění vzduchu větší než 0,1m/s. V případě, že je tato hodnota překročena, může být pocíťovaná jako průvan, neboli tepelná nepohoda, naopak při zvýšené teplotě okolního prostředí, může být považována za příjemnou.

Přívod čerstvého vzduchu

Dle platných hygienických předpisů jsou hodnoty čerstvého přiváděného vzduchu na osobu následovné:

Typ činnosti	Přívod čerstvého vzduchu [m ³ /h]
Práce zejména v sedě	50
Chůze a práce ve stoje	70
Těžká fyzická práce	90
Práce v pohybu a tanec	100
Práce v pohybu na diskotéce	150

Při razantních změnách venkovních podmínek, může být předepsané množství přiváděného vzduchu regulováno až o 50%.

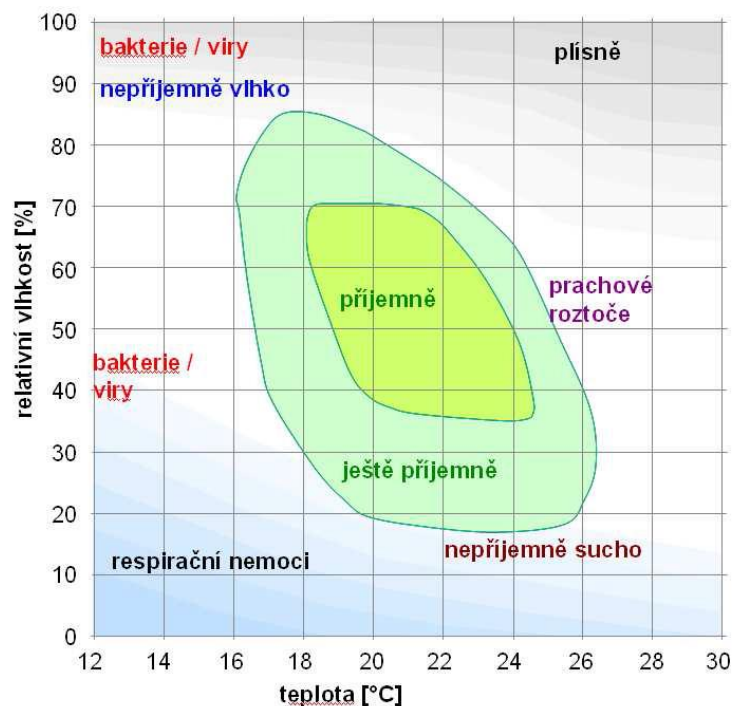
Přirozené větrání

Přirozené větrání je vyvoláno rozdílem tlaků vně a uvnitř větraného prostoru. Který vzniká buďto tlakovým účinkem větru, nebo rozdílnou hustotou vzduchu vně a uvnitř větrané místnosti.

Rozlišujeme několik druhů přirozeného větrání a to: Aerace, infiltrace, šachtové větrání a provětrávání.

1.3 Tepelná pohoda

Tepelná pohoda je subjektivním pocitem každého člověka. Závisí na fyzikálních podmínkách v místnosti a dále také na činnosti daného člověka. Základní veličinami tepelné pohody je však zejména teplota vzduchu a vlhkost vzduchu.

Obrázek 1-Grafické znázornění tepelné pohody ve vztahu relativní vlhkosti a operativní teplotě

1.3.1 Index PMV

Jak už jsme zmínili, je tepelná pohoda subjektivním pocitem každého konkrétního člověka a tak i hranice tepelného komfortu každá osoba pociťuje jinak. Proto je nutné zavést

hodnotu, která nám dá objektivní hodnotu a to ze vzorku většího množství osob. Zkratka anglického „Index Predicted mean vote“. V českém jazyce nazýváme tuto veličinu jako *Střední tepelný pocit větší skupiny lidí*. Tento index stanovujeme za předpokladu, že lze předem odhadnout typ činností osob v objektu a tím předpokládaný energetický výdej člověka, hodnoty tepelného odporu oděvu člověka a jsou změřeny faktory prostředí. Hodnoty indexu PMV se pohybují na sedmimístné stupnici v rozsahu $< -3; 3 >$, kde hodnota -3 odpovídá pocitu zimy a +3 pak pocitu horka. Vzorec pro výpočet hodnoty PMV pak vypadá následovně:

$$PMV = (0,303 \cdot \exp^{-0,036 \cdot M} + 0,028) \cdot L$$

Kde:

M [W]   energetický výdej člověka

L [W]   rozdíl energetického výdeje a množství odvedeného tepla

Energetický výdaj člověka dle prováděné činnosti je znázorněn v tabulce:

Typ činnosti	Stupeň aktivity	Výdej energie [W]
Klidový stav	I	80
Uvolněný sed		100
Uvolněný stoj	II	125
Sed a lehká práce		145
Stoj		170
Lehká práce	III	200
Středně těžká práce		300
Těžká tělesná práce	IV	300

Pro dosažení ideální tepelné pohody je nutné index PMV udržovat v rozmezí:

$$-0,5 < PMV < 0,5$$

Při těchto hodnotách nebude procento nespokojených osob s mikroklimatem budovy přesahovat 20%.

1.3.2 Parametr PPD

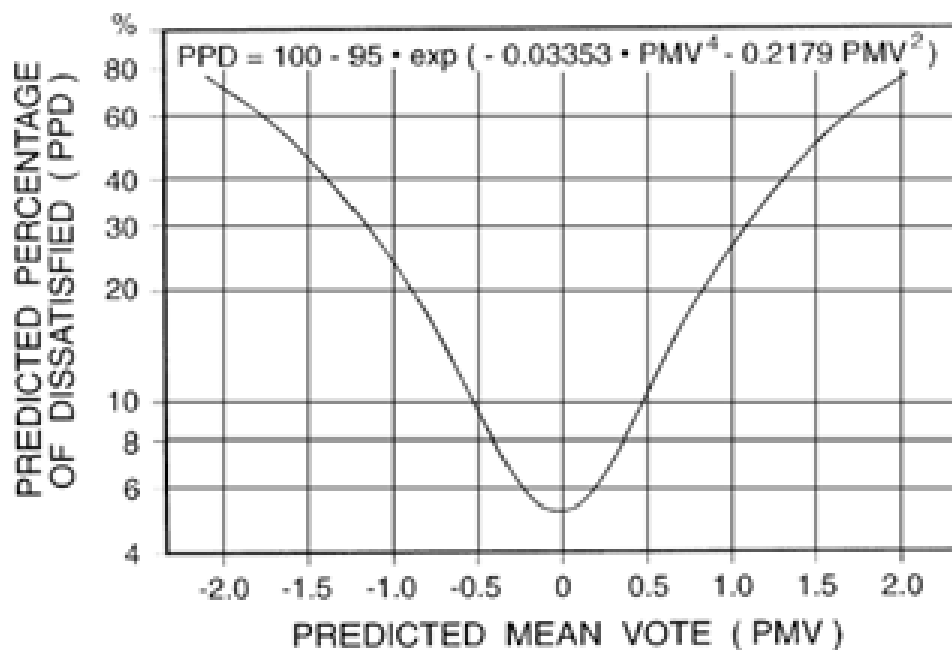
Díky individuálnímu vnímání tepla každou osobou, není možné zajistit absolutní tepelnou pohodu všem osobám v jedné místnosti či prostoru, proto je zaveden parametr PPD.

Z anglického „Predicted Percentage Dissatisfied“, neboli *Předpokládané procento nespokojených*, neboli lidí, kteří pociťující tepelnou nepohodu. Pro výpočet pak volíme:

$$PPD = 100 - 95 \cdot \exp^{(-0,03353 \cdot PMV_4 + 0,2179 PMV_2)}$$

kde:

PMV [-]   Index Predicted mean vote

Obrázek 2- Grafické znázornění průběhu PPD v závislosti na indexu PMV

1.4 Optimální tepelné podmínky

Při zvážení všech aspektů a veličin, které se podílí na tvorbě mikroklimatu vnitřního prostředí, můžeme pro budovu administrativního typu zvolit následující parametry.

Parametr	Léto	Zima
Operativní teplota	20-24°C	22-26°C
$\Delta\theta$ mezi hlavou a kotníky	Max 3K	
Teplota podlahy	19-26°C	
Teplota podlahového vytápění	29°C	
Relativní vlhkost φ	30-70%	

Střední rychlost proudění vzduchu	0,13-0,20 m/s	0,16-0,25m/s

2 FACILITY MANAGEMENT

Jedná se o poměrně mladou multioborovou disciplínu, která se zaměřuje na správu budov a všeobecně věci s ním spojenými. Při studiu tohoto oboru bylo zjištěno, že pojem „*Facility management*“ (dále jen FM) nemá jasné hranice a není přesně definován. Můžeme však říci, že hlavním cílem je zajištění souladu prostředí, procesů a lidských zdrojů, a to vše pro zajištění jak hladkého chodu procesů v budově, tak zejména optimalizaci nákladů, spojených s provozem budovy.

Ve Spojeném království a Austrálii je odvětví facility managementu poměrně vyspělé, dokonce zde vychází časopis „*Facility Management Magazine*“, který se zaměřuje výhradně na tuto problematiku.

Obrázek 3 – Logo Australsko-Britského časopisu Facility Management magazine

Definování FM dle britské asociace BIFM zní: „*Facility management je integrace multidisciplinárních aktivit ve stavebním prostředí a management jejich vlivu na lidi a pracoviště*“.

Díky širokému rozsahu FM byla roku 2007 zavedena evropská norma ČSN EN 15221, která má za cíl upřesnit definice FM, a která je dále rozšiřována. Popisuje základní funkce FM, vymezuje terminologii a dodává tomuto oboru tvar a pevný základ. V současnosti (1.6.2013) má již 7 částí.

2.1 Historie Facility Managementu

Nahlédneme do okénka historie tohoto poměrně mladého oboru. Průkopníky, nebo chceme-li zakladateli oboru Facility Managementu se stali američané. V květnu roku 1980 se v USA konalo setkání stavebních odborníků a facility managerů a dalších lidí zajímaví

se o problematiku řízení budov, jejich prostředků a ustanovili první oficiálně známou společnost NFMA¹. Měla zatím pouze 27 členů, ale i tak byly již stanoveny první předpisy, oficiální ústava a plány budoucího rozšíření společnosti, zatím však pouze po Spojených státech Amerických.

Za rok po zřízení organizace přišla další změna. Organizace byla přejmenována na IFMA², převážně z důvodů vstupu dalších členských zemí, například Kanady, tento krok rozpoutal následný dynamický růst společnosti.

V evropských zemích, se tento trend začíná rozmáhat až počátkem devadesátých let, kdy Velká Británie zakládá obdobu Americké IFMA s názvem EuroFM, ke které se záhy přidávají Francie a Benelux, následuje je Skandinávie. Časem se EuroFM a IFMA spojují a převážně vystupují pod jednotným názvem IFMA, i když si EuroFM nakonec zachovává určitou individualitu. Do pěti let po tomto spojení vstupují do asociace i Německo a Rakousko a následují je další evropské země.

Česká republika se do programu IFMA zapojuje až během roku 2000 a je první ze zemí bývalého východního bloku, která tento krok učiní.

K 1.1.2013 má asociace IFMA 19 tisíc členů a provozuje 130 poboček v 67 zemích světa.

Obrázek 4 – Logo asociace IFMA

2.2 EFMS

Přesto, že se Česká republika zařadila do programu IFMA poměrně pozdě, patří ve světě Facility managementu k absolutní špičce, o tom svědčí i konání každoroční mezinárodní konference EFMC³ v roce 2013 v našem hlavním městě Praha. Na této konferenci se

---

¹ National Facility Management Association

² Internacional Facility Management Association

³ European Facility Management conference

každoročně schází více než 700 delegátů z celého světa a hlavně zástupci společností zvučných jmen, jako Siemens, IBM, ISS, nebo OKIN facility, a zde si vyměňují nejnovější zkušenosti, novinky z oblasti technologií, řízení, ekonomiky Facility managementu a posouvají tento obor zase o krok dále.

2.3 Současný vývoj požadavků na Facility management

Díky rychlému vývoji technologií, se mění svět jako takový a požadavky na systémy tohoto druhu jsou tak rok co rok větší. Nicméně při budování jakýchkoliv systémů v rámci poskytování služeb, je vždy na prvním místě přání a potřeba platícího zákazníka. Je zřejmé, že požadavky a potřeby zákazníků se v čase mění a s ním i služby FM. Můžeme tak říci, že vývoj FM neurčují ani tak jeho vývojáři, jako samotný segment zákazníků, pro který jsou tyto systémy vyvíjeny. Vysoce individuální přístup k zákazníkovi se tak stává standardem a ukazatelem profesionálního poskytovatele služeb FM. Profesionální poskytovatel FM by měl jednak analyzovat potřeby zákazníka a dále pak na základě předešlých zkušeností navrhnou další vylepšení a možnosti, a to vše při udržení úzké spolupráce se zákazníkem.

V posledních deseti letech se obrovským způsobem rozšířilo užívání digitálních technologií ve všech odvětvích průmyslu a díky tomu vzrostla několikanásobně i produkce digitálních dat. Tím, že se také společně s rozvojem digitálních technologií rozšířila i celosvětová síť internetu a celkové propojení interních informací firem pomocí www, jsou jejich data sice jednodušeji odkudkoliv ze světa přístupná, nicméně o to více náchylná na nežádoucí manipulaci. Vzrostla tak potřeba ochrany práva na duševní vlastnictví (know-how). Bezpečné uložení dat a zabezpečený přístup k interním datům se stává v oblasti FM vysoce žádanou službou s nemalými nároky na provoz.

2.4 Konkrétní cíle Facility managementu

U nás i v Evropě se FM začíná velmi rychle rozvíjet. Začíná pronikat do povědomí odborníků ve stavebnictví, ekonomů, nebo dokonce právníků. V současnosti určitý druh FM využívá již celá řada společností, a to jak ve státní sféře, tak soukromé podniky.

2.4.1 Synergie 3P

Synergií 3P je nazývána metoda, jak vzájemně sladit pracovníky, pracovní činnosti a pracovní prostředí. Resp. 3P (**P**racovníci, **P**rocesy, **P**rostory).

Obrázek 5 – grafické znázornění synergie 3P

Na obrázku můžeme vidět, že společným jmenovatelem procesů a pracovníků je řízení. Tyto dvě části jsou však podobné pro téměř všechny známe druhy řízení a managementu. Pro FM je však specifická poslední třetí část, nazvaná *Prostory*, která nám ale neoznačuje jen jejich správu, ale také jejich komfort, který vyžadují osoby obývající tento prostor a který v případě pozitivního hodnocení zvyšuje efektivitu činností v ní probíhajících.

3 MONITOROVANÉ PROVOZNÍ VELIČINY

Tato práce je aplikována na budovu ICT při Universitě Tomáše Bati ve Zlíně. Při vytváření této práce jsou k dispozici plány budovy a autor se řídí podle plánů a přiložené technické dokumentace. Zde jsou popsány konkrétní, v budově obsažené čidla a zařízení, které jsou napojeny na řídicí systém.

Protože však nebyla možnost přistoupit ke konkrétním datům řídicího systému, budou monitorovaná data pouze jednoduchým způsobem nasimulovaná, nebo v některých případech, jako například hodnoty teplot, převzaty ze vzdáleného reálného zdroje a v případě potřeby upraveny.

Monitorovány jsou následující veličiny:

3.1 Monitorování teploty

II. PRAKTICKÁ ČÁST

ZÁVĚR

text

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

text

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

[1] text

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ABC Význam první zkratky.

B Význam druhé zkratky.

C Význam třetí zkratky.

SEZNAM OBRÁZKŮ

SEZNAM TABULEK

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: NÁZEV PŘÍLOHY